

alguns dels protagonistes més destacats. El text de Maria Gemma Rubí fa un especial atenció vers com va afectar la guerra a la població. Unes conseqüències del tot desastroses a les que s'hi va sumar l'epidèmia de 1809, els saquejos i els atropellaments de tots els exèrcits.

Juan López Tabar analitza l'Espanya afrancesada. En aquest escrit podem observar com els francesos tenien molt clar que els calia cercar aliats si volien complir les seves finalitats. Aquests no van ser altres que l'Església i la burgesia, uns "socis" que no van desapropiar l'ocasió i que, en bona mesura, van apostar pels nouvinguts i els possibles beneficis que en podien treure a canvi. El capítol onzè, realitzat per Maties Ramisa, estudia molt meticulosament l'administració bonapartista. Al llarg del text podem veure la divisió del nou sistema administratiu, dut a terme per Josep I Bonaparte, amb un especial èmfasi a Catalunya, Aragó, País Vasc i Navarra. D'aquest sistema també destaca la divisió de l'administració regional i local, la important càrrega econòmica i el fort impost fiscal.

El següent text està realitzat per Joaquín Varela, l'autor repassa la creació i el desenvolupament de les Corts de Càdis i la Constitució de 1812, aquesta última amb força pinzellades de la Constitució francesa de 1791, i totes les vicissituds que passaren aquestes per a la seva execució. En el capítol tretzè Francisco Miranda centra la seva investigació en les fonts de financiació dependent de l'ocupant del territori. També fa èmfasi als impostos espanyols i, sobretot, l'exemple fiscal del cas de Navarra.

Antonio Pires analitza de manera molt interessant la guerra a Portugal localitzada entre els anys 1807 i 1814. En aquest text hi destaca la relació dels portuguesos amb els anglesos i les diverses incursions militars franceses als lusos. El text explica de forma detallada les lluites i localitzacions dels llocs i els regiments que van assistir en els diferents enfrontaments. Tot seguit Lluís Ferran Toledano duu a terme un repàs de la historiografia espanyola i catalana respecte la guerra i la visió d'aquesta des de diferents postures polítiques com la liberal, la carlina, la republicana i la progressista. També explica el significat i la utilització dels termes "independència" o "francés" per a fer referència a la guerra segons el territori. Toledano acabarà explicant en el seu escrit els actes que es realitzaren a Catalunya al llarg del centenari de la guerra i de com les formacions polítiques del moment fixaren l'acte segons els seus interessos partidistes.

320

El darrer capítol del llibre finalitza amb un text d'Antoni Moliner sobre una de les conseqüències més immediates de la guerra: el retorn del monarca Ferran VII. En aquest apartat l'autor parla del que va significar la tornada del desitjat monarca. Un regrés que va beneficiar a bona part de l'Església i les classes benestants, però que a canvi va portar, per culpa de la mala gestió del rei, una pèssima situació social i una forta repressió vers als liberals o tot aquell que es mostrés contrari a la gestió del monarca.

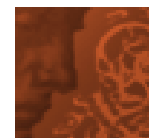
Josep Lluís Martín Berbois

Nadal i Farreras, Joaquim. *Per a una història de Girona. Una bibliografia bàsica.* Ajuntament de Girona, Girona, 2008.

per Anna Masferrer i Gallart (Universitat Autònoma de Barcelona)

Potser poca gent sabrà algun detall més enllà de la trajectòria política de Joaquim Nadal, però el cert és que darrere la conselleria de la Generalitat on s'escuda actualment i de l'alcaldia gironina que ocupà fins el 2002 hi trobem tot un bagatge que defineix la seva inquietud i curiositat històrica alhora que també palesa una estima a la seva ciutat natal, Girona. I potser també poca gent sabrà algun detall més dels merament necessaris i més coneguts de Girona, en part a causa dels buits en la historiografia gironina que cal omplir. Així, des del seu rol com a professional de la història, Joaquim Nadal, doctor en història per la Universitat de Barcelona i amb dilatada experiència docent a diferents universitats, llança a la llum el llibre *Per a una història de Girona. Una bibliografia bàsica*, la intenció del qual és recollir tots aquells treballs relacionats amb la ciutat que n'estudien els seus àmbits, tant cronològicament com temàtica, fent també atenció a personatges vinculats a la urbs, siguin ja personatges històrics o autors que han escrit i contribuït al seu coneixement.

L'obra, de fàcil i àgil lectura i amb gran part de la qual dedicada a cites bibliogràfiques, es justifica arran d'un diàleg epistolar de finals dels anys seixanta entre Ministral i Masià i Nadal i Farreras que s'adjunta als annexos i que gira entorn de la necessitat de disposar d'una Història de Girona, que com a conjunt no existeix, sinó que el que trobem són estudis de talls històrics, etapes i branques temàtiques. Ens manquen fets i períodes importants encara per estudiar per poder confeccionar una història lligada en el teixit d'evolució purament cronològica sense que en el seu discurs hi trobem forats negres fills de l'oblit. Per tant, és molt menys probable que, no tenint tots aquests buits omplerts, es pugui disposar d'una síntesi general de la història gironina. En aquest punt, m'agradaria remetre-us directament a la font: Ministral i Masià, en la seva carta publicada al número 228 del *Presència* del 15 de novembre de 1969 diu que després d'haver entrat en una llibreria i demanat una Història de Girona, li contestaren: <<Aquest llibre no existeix. Tenim, entre altres, les excel·lents monografies de Joaquim Pla i Cargol [que daten dels anys trenta], però una obra que sigui una completa, exacta, verídica, perfecta, científicament inatacable "Història de Girona" no crec que la tinguem. Per tant, em permeto de suggerir que els historiadors gironins, tan bons en tots sentits, la preparin (...) però no en un vell, encarcerat i fals sentit triomfalista [com generalment havien estat tractats els fets de la Guerra de la Independència a Girona, per exemple], sinó amb una explicació detallada i neta d'aquests fets...abans...durant...i després>>⁵⁰. Aquesta carta fou resposta per una altra de Joaquim Nadal una setmana més tard. En ella, Nadal va ratificar les paraules de Ministral referents a la necessitat de confeccionar una Història de Girona. El nucli dur del seu missatge posava l'èmfasi en els punts forts i els dèbils de la historiografia gironina, elaborant una mena de llistat sintètic d'allò que més ha estat treballat i enumerant, sobretot, els punts foscos encara per desenvolupar. En aquest sentit, Joaquim Nadal ens insta a centrar la mirada en períodes omesos com són l'època dels Àustries, el de l'impacte de la Guerra de Successió i del reformisme borbònic, el de les <<fluctuacions del segle XIX entre el liberalisme i l'absolutisme>>⁵¹; així com també en l'abast real i les conseqüències de les desamortitzacions i dissolució dels ordes religiosos, en la Girona del primer terç del s.XX pel que fa als àmbits dels partits, dels diaris, de les vagues i disturbis (malgrat tenir, en aquest aspecte, alguns treballs d'autors com Carles Rahola i Pla Cargol). En paraules del mateix Nadal i Farreras, doncs, <<La meua resposta era com una mena de guió de la feina pendent, dels buits i dels forats de la nostra historiografia, de la manca de nous treballs de recerca, de la impossibilitat d'emprendre un treball de síntesi de les característiques del que reclamava Ministral si no hi havia una evolució perceptible en

⁵⁰ NADAL i FARRERAS, Joaquim: *Per a una història de Girona. Una bibliografia bàsica*, CCG Edicions i Ajuntament de Girona, Girona, 2008, pàg. 178.

⁵¹ Ídem, pàg. 181.

el nivell dels nostres estudis històrics>>⁵².

Però, atenció!, aquest llibre no és tan sols una guia de bibliografia històrica de Girona, sinó que també recull altres tipus d'obres que ens aproximem a la ciutat, i per adonar-se d'això mateix no fa falta més que donar un cop d'ull a l'estructuració de l'obra, al seu índex: tretze blocs temàtics distribueixen les esferes de contacte amb la realitat gironina, tant pretèrita com actual, i, d'aquesta manera, se'ns proposen treballs d'assaigs, guies cartogràfiques, arxius, epistolaris i documents variats, dibuixos, còmics, cromos, fotografia, art i monuments, literatura, societat, costums, educació, medicina, demografia, institucions, etc. Això sense descuidar una part intrínseca de la història gironina: la que afecta la població jueva. Sembla, doncs, que Nadal, d'aquesta manera, intenta atacar tots els fronts d'estudi i comprensió possibles relatius a Girona, recollint tot allò d'interès que s'ha escrit per a fer-ne una bona compil·lació que ha de servir als estudiosos (aquí potser no cal parlar de manera restrictiva del col·lectiu dels historiadors si el que es pretén és afrontar tot el llegat territorial, cultural i vital de la ciutat de l'Onyar) com a punt de partida per a futurs projectes que ens hagin d'aportar més coneixements sobre la ciutat i el seu àmbit d'influència.

Però no hem de descuidar el fet que aquella carta que responia a la demanda de Ministral data del 1969 i que, per sort, s'ha anat avançant no tant sols en el temps sinó també en la recerca, de forma que, si fem una bona ullada a la bibliografia que se'ns proposa, veurem com aquell oblit que patien reiteradament els estudis gironins s'ha anat arraconant, especialment des de la dècada de 1980. No casualment, ans coincidint amb l'època daurada de la història local en l'Estat de les autonomies. I si parem atenció una segona vegada, ens adonarem com ara, entrat el nostre segle XXI, s'està donant una nova onada d'interès per tot allò relatiu a la identitat gironina, el rescat i enteniment de la qual es tracta de fomentar per a comprendre-la en la seva essència i caràcter present, de tal manera que pugui encarrilar un futur sense perdre les arrels i sabent en tot moment cap a on es dirigeix Girona sense deixar de ser ella mateixa. I és potser per això que havia de ser un historiador, Joaquim Nadal, molt lligat a la "ciutat jardí", que proposés i incentivés aquest treball de recuperació de la memòria vital i cultural a través d'investigacions diverses i multidisciplinars, en el benentès que la història ha de servir per entendre. I aquest entendre ha d'estar replet d'acceptació i assimilació de la pròpia identitat per a una millor convivència amb un mateix, amb els altres i el nostre entorn, tant en els nostre present històric com en l'esdevenidor. En paraules de l'autor: <<Explorar la nostra història no és un fet neutral, és un compromís essencial de coneixements, base i fonament de les possibilitats de dibuixar un futur lligat a un discurs entenedor sobre el conjunt de la nostra personalitat i la seva inserció en el context històric de l'evolució de la Història de Catalunya>>⁵³. I, és clar, aquest coneixement que hem d'adquirir per a entendre tota la nostra realitat ha de ser tant objectiu i científic com sigui possible, fet que ha obligat a descartar molts dels estudis de to "trionfalista", que diria Ministral. Així que, llibre en mà, posem-nos a treballar per a una Història de Girona, però també per moltes d'altres que necessiten de ser continuades, complertes, o, fins i tot, començades.

Anna Masferrer i Gallart

⁵² Ídem, pàg. 7.

⁵³ Ídem, pàg. 144.